

TITULUS XXI. DE SECUNDIS NUPTIIS. a CAP. I.

Secunda nuptia non benedicuntur, & benedicens puniendus est. Alexander III. [an. 1175.]

Apellatum b [quem benedictionem cum secunda contiterit celebrasse] ab officio, beneficioque suspensum, cum literarum tuarum testimonio ad sed. Apost. nullatenus destinare postponas.

CAP. II.

Dubitans de morte conjugis, nisi prius certificetur, contrahere non debet: & si contraxit, reddat, sed non exigat debitum: & si postmodum sciat primam vivere, dimittat secundam. Abbas Siculus.

Lucius III. universis Christianis in captivitate Sarracenorum positis. [an. 1181.]

Domini c, ac Redemptor noster: (& inf.) Sane super matrimoniis, quae quidam ex vobis (nondum habitis obeuntis conjugis certitudine) contraxerunt: id vobis respondemus, ut nullus amodo ad secundas nuptias migrare praesumat, donec ei constet, quod ab hac vita migraverit conjux ejus. Si vero aliquis, vel aliqua id haecenus non servavit, & de morte prioris conjugis adhuc sibi existimat dubitandum, ei, quae sibi nupit, debitum non denegat postulanti: quod a se tamen noverit nullatenus exigendum. Quod si post hoc de prioris conjugis vita constiterit, relictis adulterinis complexibus, ad priorem conjugem revertatur.

a Vide Magistrum, & Thelogos l. 4. sent. dist. 42. b C. 1. eod. tit. in 2. comp. c Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. huc spectant tradita supr. de sponsalib. cap. in presentia c. 4. sup. de eo, qui cognov. consang. & c. 44. de sent. excom.

CAP. III.

Si unus ex conjugibus fuit alias benedictus, non debent conjuges de novo benedici.

Urbanus III. Vigilien. Episcopo: a

Vir autem b, & mulier ad bigamiam transiens non debet a Presbytero benedici: quia cum alia vice benedicti sint, eorum benedictio iterari non debet.

CAP. IV.

Mulier nubens intra annum lugubrem infamiam non incurrit. h. d. cum seq. Abbas Siculus.

Idem Exonen. Episcopo.

Super illa quaestione e, qua quaesitum est, an mulier possit sine infamia nubere intra tempus luctus, secundum leges definitum: respondemus, quod cum Apollolus d dicat: Mulier viro suo mortuo soluta est a lege viri sui: in Domino nubat, cui voluerit: per licentiam, & auctoritatem Apostoli ejus infamia aboletur.

CAP. V.

Summat, ut praecedens.

Innocentius III. P. Nobili mulieri. (an. 1214.)

Cum e secundum Apostolum mulier mortuo viro suo ab ejus sit lege soluta, & nubendi, cui vult, tantum in Domino, liberam habeat facultatem: non debet legalis infamiae sustinere iacturam, quae licet post viri obitum intra tempus luctus [scilicet unius anni spatium] nubat, concessa sibi tamen ab Apostolo utitur potestate, cum in his praesertim seculares leges non dedignentur sacros canones imitari.

a al. Vigor. al. Vig. b Cap. 3. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 9. c. 1. c Cap. 2. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lat. p. 9. c. 2. d r. Cor. 7. e Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. Rom. c. 7. & 1. Cor. c. 7.

FINIT LIBER QUARTUS.

DECRETALIUM EPISTOLARUM GREGORII LIBER QUINTUS.

TITULUS I. DE ACCUSATIONIBUS, INQUISITIONIBUS, ET DENUNCIATIONIBUS.

De persona accusatoris prius querendum est in judicio. Felix Papa a. (an. 272. Romae.)

Si legitimus b non fuerit accusator, non fatigetur accusatus.

a Primus epist. 1. & 2. an. eo. 270. id est, Claudio & Paverno, Coss. b C. 1. eod. tit. in 1. comp. vide Bald. in l. damni. §. si alieno. ff. de damno infecto.

CAP. II.

A denunciations repellitur is, qui non praemonuit.

Idem Episcopis per Galliam constitutis. [an. 272.]

Si quis Episcopus a ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, accusatus fuerit, postquam ab eis charitative conventus fuerit, ut causam emendet, & eam corrigere noluerit: non olim, sed tunc ad Primates causa ejus canonice deferatur.

CAP. III.

Criminatio Praelati debet tractari coram illis, quorum interest.

a Cap. 8. eod. tit. in 1. compil. vid. Thom. 2. 2. q. 33. art. 7.

Gregorius Duci Campania. (an. 600.)

Ille a Praepositorum: [& infra. 1] Si vero aliquis est de monasterio praedicti Abbatis, qui possit dicere, quod ad culpam reatumque ejus pertineat: nos cum eis, quorum interest, causam ditricte volumus perferuari, ut vel condemnentur, vel absolvantur.

[1 Sollicitudo utilis est, illa est cautela laudabilis, in qua rotum ratio agit, & furor sibi nihil vendicat, &c. qua sunt prolata, & ex registro impresso repetenda.]

CAP. IV.

Qui de aliquo crimine accusatur, vel denunciatur, interim promoveri non potest.

Idem b Constantiae Augustae. [an. 600.]

Omnipotens c Deus: [& infra.] Valde grave est, ut vir, de quo tanta, & talia nunciantur (cum ante requiri, & discuti debeant) honoretur.

CAP. V.

Episcopus per exceptionem criminis illum ab accusatione sua repellere non potest, quem ante a sua familiaritate neglexerit separare.

Paschalis Papa. (an. 820.)

Nulli d Episcoporum ab accusatione sua repellere liceat, quos, antequam se ab eis impetendum cognosceret, a sua communi familiaritate neglexerit separare.

CAP. VI.

Ab solutus de certo crimine, de eodem iterum accusari non potest.

Ex Concilio Maguntino.

De his criminibus, de quibus absolutus est accusatus, non potest accusatio replicari.

CAP. VII.

Cohabitanes inimicis accusati, ab accusatione repelluntur. Stephanus Papa. [an. 256.]

Repellantur ab accusatione cohobitantes inimicis: quia infestationes blasphemiae affectio solet amicitiae incitare.

CAP. VIII.

Posit penitentiam accusatoris calumniosus, cum sequitur inde mors, vel membri debilitatio.

Ex Brocardico lib. XLIII. e

Accusasti aliquem, & per tuam accusationem occisus est: nisi pro pace hoc feceris, XL. dies in pane, & aqua (quod carena vocatur) cum septem sequentibus annis poeniteas. Si autem per tuam delaturam debilitatus est, per tres debes Quadragesimas poenitere.

CAP. IX.

Super notorio procedit iudex, nemine accusante. Augustinus super Gen. de morte Abel.

Evidentia patris sceleris non indiget clamore accusatoris.

CAP. X.

Laici, vel inimici Clericos accusare non possunt. Alexand. III. Gait. electo. f [an. 1180.]

Cum P. Manconella g Presbyter ex una parte, & Bonus Presbyter, & I. Bonus Cocti Laicus frater ejus ex altera, in nostra essent praesentia constituti: eundem I. quia Laicus erat, in dicti P. accusationem non duximus admittendum. Cumque praefatus B. eundem P. super crimine simoniae constantius accusaret, nos eum, quia in testimonium illius causa adductus fuerat: & quia praedictus I. frater ejus ipsum P. coram te prius accusaverat, ab accusatione

a C. 5. eod. tit. in 1. compil. vid. Thom. 2. 2. q. 33. art. 3. b Idem scil. Greg. lib. 4. ep. 34. cap. 78. ind. 13. registr. c C. 6. eod. tit. in 1. compil. vid. Anchar. in cap. meminimus infra eod. d Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. Refert. Gratianus sive Palea 3. qu. 5. §. nulli Episcoporum. e al. ita: ex Burchardo l. 19. f Gajetano. g Cap. 12. eod. tit. in 2. comp. & post Concil. Later sub Alex. III. p. 50. c. 14.

repulimus: praesertim cum a frater P. memoratum B. antea de causa consimili accusasset: unde quoniam unus post alterum praedictum P. instanti vicissitudine accusabant: neutrum ad ejus accusationem admisimus. Sed utrique Presbytero de objectis criminibus purgationem duximus indicendam. Ideoque mandamus, quatenus uterque illorum cum tribus Sacerdotibus faciat se purgare. b

CAP. XI.

Monachus accusare potest Abbatem, & de bonis monasterii expensas litis necessarias habebit.

Idem Vigorien. Episcopo. (an. 1180.)

Ex e parte tua: [& infra. 1] Prudentiae tuae t. respondemus, quod Monachi [nisi alia rationabilis causa impediatur] eo quod de obedientia, & subiectione Abbatis esse noscuntur, ab ejus accusatione sunt nullatenus repellendi, licet alios accusare non possint. Quibus (siquidem cum proprio non habeant) de rebus monasterii expensae debent necessariae, donec causa debitum finem accipiat, ministrari.

[1 Hujusmodi quaestio nobis proposita est, utrum Monachi in accusatione Abbatum sint aliquatenus audiendi. Super quo utique.]

CAP. XII.

Presbyter ebriosus Missam celebrans, non praemissa digestionem, Ecclesia privari debet. h. d. ut conveniat omnibus lectoris.

Idem.

Si constiterit d, quod D. Ecclesia non perpetuo concessa, sed ad tempus fuerit commendata, & de violentia e, & quod in taberna pernoctaverit, ita quod altera die nulla praemissa dormitione f Missam cantasset: [& inf.] Si de hoc rationabiliter convictus fuerit in judicio ante Episcopum suum: sive accusatus, vel ad rationem positus, sine coactione fuerit confessus, ei super eadem Ecclesia perpetuum silentium imponatur, ipsum ab impetitione B. g desistere compellentem. Caterum si eidem fuit Ecclesia canonice concessa, & tradita, & postea de crimine aliquo non fuit convictus, propter quod de jure debeat h spoliar, vel post appellationem (sicut aliquando allegavit) Ecclesia illa fuerit spoliatus, ipsam ei faciatis restitui, & in pace dimitti.

CAP. XIII.

Inimicus etiam a voluntaria exceptione repellitur.

Idem. [an. 1175.]

Meminimus tibi mandasse, ut C. Abbatissae, cujus electionem confirmavimus, munus benedictionis impendere procurares. Sed quia H. pro altera parte a te ad nostram audientiam appellavit, proponens, quod de simonia accusaret eandem: mandatum nostrum distulisti effectui mancipare. Quia vero te non decet in hac parte appellationi ejusdem H. deferre, cum idem illius manifestus fuerit inimicus, & contra eam testimonium tulerit: mandamus, quatenus [cum inde fueris requisitus] praefatae Abbatissae munus benedictionis non differas impartiri. i

CAP. XIV.

Dicens se aliquem accusatum coram iudice, ante inscriptionem potest sine poena desistere, & non accusare: sed ei desistenti silentium imponitur in perpetuum. Et secundum hoc summarium iste textus est notabilis. Abbas.

Innocentius III. Archiepiscopo Bisuntino, [an. 1211.]

Licet in beato x Petro: [& infra. 1] Sane cum ex litteris B. Decani sancti Stephani, & I. & O. Canonicozum P p 2 Eccl-

a Frater ejusdem P. & c b purgari. c Cap. 13. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 50. c. 12. d Scil. Alex. III. sed in 2 comp. C. 1. eod. tit. Celestino III. al. Clementi tribuitur. e violentia. f dormitione. g G. h debuit. i imperrit & C. 1. eod. tit. in 3. comp.

Ecclesiam Bisuntinam ad Apostolicam sedem audientiam pervenisset, te varia crimina commisisse, ac ab eis fuisse per eandem literas super perjurio, crimine simoniae, & incestus a delatus: Clemens Papa praedecessor noster (servata judiciaria gravitate) tibi certum terminum assignavit, quo responsum objectis Apostolice te conspectui praesentares. Cum autem iuxta tenorem citationis ad sedem Apostolicam accessisses, nec ullus b appareret, qui te ita impeteret de praedictis: ne aliquid de contingentibus omittere videremur, ab I. & O. Archid. in nostra praesentia constitutis quaesivimus diligenter, si quid super praemissis adversus te pro se vel aliis proponere vellent, & quod scripserant, legitime demonstrarent: ipsi autem, quod non proposito accusandi haec scripserant, responderunt. Sed quia super quibusdam incorrigibilis videbaris, quaedam de te Apostolice sedi duxerant intimanda: sed nuntius, qui pro literis accesserat impetrandis, mandati formam excessit.

Nos igitur dictis Canonicis super praedictis silentium duximus imponendum, ne te de caetero eis super his accusare liceat, vel etiam infamare. Quia vero praedicti Canonici citra vinculum inscriptionis desistere voluerunt, eis de iuris permissione id non duximus imputandum. Ne autem in absolutione tua minus canonice procedere videamur, quamvis potius in odore bonae opinionis Coepiscoporum nostrorum, quam eorum infamia delectemur, Cabilonensi Episcopo, & Abbati de Firmitate inquisitionem famae tuae diximus committendam.

[x Apostolorum Principe ligandi atque solvendi nobis a Domino no sit attributa potestas vel facultas, quam in subditis iuxta suorum exigentiam meritorum exercere libere debeamus, exemplo tamen illius, qui omnes sanat, & neminem vult perire, videntius intendimus ad solvendum, quam ad condemnandum, vel ligandum, etsi sint nonnullae culpa, in quibus est culpa relaxare vindictam.]

C A P. XV.

Ad prosequendam accusationem criminalem non admittitur procurator, licet possit allegare causam absentiae, seu alias exceptiones non tangentes crimen propositum: & qui juravit stare mandato alicujus, non admittitur ad accusandum illum, si virtute juramenti sibi fuit injunctum, ut non accusaret. h. d. & ad hoc solet allegari, & in hoc est valde vulgatum.

Idem Saliburgens. c. Archiepiscopo. (an. 1212.)

Veniens d ad sedem Apostolicam A. Pragen. Canonici contra Pragen. Episcopum inter alia proposuit coram nobis, quod cum esset filius Sacerdotis, in Ecclesiam fuerat Pragen. intrusus: & contra ejusdem Ecclesiae privilegium, homagium Duci Bohemiae praestiterat, sic subiciens Pragen. Ecclesiam servituti: (& infra.) Unde praedictum Episcopum ad Festum Resurrectionis Dominicae peremptorie nos meminimus citavisse. Idem vero ad suam excusationem viarum discrimina, consecrationem chrismatism iminentem, & quod filius Bohemiae Principis esset per ipsum baptizandus tunc temporis, per nuncios & literas allegavit. Licet autem excusationes hujusmodi (sicut erant) frivolae aestimantes e, ipsum reputavimus contumacem, nec procuratores ejus in causa possemus recipere criminali: eis tamen concessimus auditores, ut si possent, illum aliquatenus excusarent. Cumque praedictus A. coram eis repetisset objecta, fuit ex adverso responsum, quod cum olim super hoc ad Magdeburgens. Archiepiscopum literae fuerant impetratae, idem A. in objectorum se videns probatione desicere, ad pedes ejus se humiliter prosternebat, veniam postulavit: & quod adversus eum calumniose processerat, est confessus. Caeterum cum super hoc mandato stare ejusdem Archiepiscopi juravisset: ipse praecipit eidem, sub debito

a Incestu. b al. nec unus appareret, qui impeteret de praedictis. c Salzeburgens. d Cap. 2. eod. tit. in 3. compil. e estimantes.

praestiti juramenti, ut contra eundem Episcopum de cetero proponere talia non auderet. Cum igitur nobis ex ipsius A. confessione constaret ipsum juramentum hujusmodi praestitisse, ac tale recepisse mandatum: super impetitione dicti Episcopi silentium ei duximus imponendum: propter contumaciam tamen eidem Episcopo a citationem, & purgationem propter infamiam indicentes.

C A P. XVI.

Denunciator criminis non se inscribit, quia ad correctionem tendit: accusator autem inscribit, quia tendit ad poenam: excipiens vero inscribit ad poenam extraordinariam, si per exceptionem deicitur ab obtento, alias secus. hoc primo. Secundo dicitur, quod dum discutitur de crimine per modum exceptionis, potest intervenire procurator.

Idem Priori sancti Fridiani, & Magistro B. Canonico Pisano. (an. 1212.)

Super his b, de quibus nos consulere voluistis, inquisit. vestrae breviter respondemus, quod tribus modis valet crimen opponi, denunciando, excipiendo, & accusando. Quando crimen in modum denunciationis opponitur, non est inscriptio necessaria, sed cum in modum accusationis, oportet inscribi: quoniam ad depositionem instituitur accusatio, sed ad correctionem est denunciatio facienda. Cum autem excipiendo fuerit crimen objectum, distinguendum est, quare opponatur, & quando. Si autem obicitur, ut ab accusatione, vel testificatione aliquis repellatur, non est inscribi necesse: sed cum opponitur, ut quis a promotione officii, vel beneficii excludatur, si ante confirmationem obicitur, non cogitur quisquam inscribere: quia crimen hoc modo probatum impedit promovendum, sed non deicit jam promotum. Post confirmationem vero, cum scilicet ordinandus fuerit aliquis, aut etiam consecrandus, quia etiam ab obtento repellit, & deicit ab obtento, ad extraordinariam poenam secundum arbitrium Judicis discreti citra vinculum inscriptionis est excipiens adstringendus, si defecerit in probando: pro eo, quod crimine sic probato, perdit quod per electionem, & confirmationem ei fuerat acquisitum: sed ob hoc prius habita non amittit. Licet enim agatur de crimine, non est tamen hujusmodi questio criminalis, unde per procuratorem potest rite tractari.

C A P. XVII.

Generales inquisitores, si non servaverunt debitum inquisitionis ordinem, prudenter, & caute se corrigere debent. hoc primo. Secundo ponit formam juramenti, quam inquisitores exigunt ab inquisitis.

Idem Versel. c. Episcopo, & Abbati de Tiletio. d (an. 1212.)

I. Qualiter e, & quando: [& infra.] Si circa Novarien. Episcopum debitum inquisitionis ordinem observastis, discretionem vestram in Domino commendamus. Si vero qualibet occasione praetermissis eundem, adhuc ipsum tempore opportuno volumus observari, ne inde nascantur injuriae, unde jura nascuntur. Ideoque mandamus, quatenus ad conscientiam vestram iudicium recurrentes, si contra praescriptum ordinem tanquam homines excipistis: non pudeat vos errorem vestrum corrigere, qui positi estis, ut aliorum corrigatis errores: quoniam apud Judicem districtum, in qua mensura mensi fueritis, remittetur vobis: ita videlicet, ut inveniatis occasionem aliquam congruentem; per quam (ne vestra vilescat auctoritas) quanto cautius, & prudentius poteritis, superse deatis

a Secuti vetera exemplaria hunc locum restitimus, ut est impressum, cum in vulgatis perperam legeretur ita, purgationem canonicam propter, &c. b Cap. 3. eod. tit. in 3. compil. c al. Ve. cell. d De Cirito. e Cap. 4. eod. tit. in 3. compil. f al. ita hunc ipsum.

deatis ad praesens: quoniam ex his, quae inordinate sunt acta, non potest ordinabiliter agi. Si vero praescriptum ordinem custodistis, omni gratia, & timore postpositis, Deum solum habentes praeculis, via regia incedentes, sine personarum acceptione a in negotio procedatis. Formam vero juramenti, quam a Clericis Novarien. super inquisitione faciendam in hoc negotio recepistis, in similibus volumus observari: ut videlicet jurent Clerici, quod super his, quae sciunt, vel credunt esse in sua Ecclesia reformanda, tam in capite, quam in membris (exceptis occultis criminibus) meram, & plenam dicant inquisitoribus veritatem.

[i Debeat Praelatus procedere ad inquirendum, & puniendum subditorum excessus, ex auctoritatibus Novi, & Veteris Testamenti colligitur evidenter, ex quibus super hoc processerunt postea canonice sanctiones. Legitur enim in Evangelio, quod villicus, qui diffamatus erat apud dominum suum, quasi dissipasset bona ipsius, audivit ab illo: Quid est hoc, quod audio de? redde rationem villicationis tuae: jam enim non poteris villicare. Et in Genesi Dominus ait: Descendam, & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint. Ex quibus auctoritatibus manifeste comprobatur, quod non solum cum subditis, verum etiam cum Praelatis excedit, si per clamorem, & famam excessus ejus ad aures superioris pervenit, nisi quidem quod a malevolis, & maledicis, sed a providis, & honestis, nec semel tantum, sed saepe, quod clamor innuit, & diffamatio manifestat, debet coram Ecclesia senioribus veritatem diligentius perscrutari, ut si rei poposcerit qualitas, canonica districtio culpam feriat delinquentis, non tanquam sit idem actor & iudex, sed quasi deferente fama, vel clamore nunciante, officii sui debitum exequatur. Licet autem hoc sit diligenter observandum in subditis, diligentius tamen est observandum in Praelatis, qui quasi signum sunt positi ad sagittam: & quia non possunt omnibus complacere, cum ex officio teneantur non solum arguere, sed etiam increpare, quin etiam interdum suspendere, nonnullam vero excommunicationem ligare: frequenter odium multorum incurrun, & insidias patiuntur, & ideo sancti Patres provide statuerunt, ut accusatio Praelatorum non facile admittatur, ne concussis columnis, corrumpat adificium, nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsae, sed etiam malignae criminatiois janua pracludatur. Verum ita voluerunt providere Praelatis, ne criminarentur injuste, ut tamen cavorent, ne delinquerent insolenter, contra utrumque morbum congruam invenientes medicinam, ut videlicet accusatio criminalis, quae ad deminutionem capitis, & ad degradationem intenditur, nisi legitima praecedat inscriptio, nullatenus admittatur. Sed cum super excessibus suis quisquam fuerit infamatus, ut in tantum jam clamor ascenderit, quod diutius sine scandalo dissimulari non possit, nec sine periculo tolerari, absque dubitationis scrupulo ad inquirendum, & puniendum ejus excessus non ex odii fonte, sed ex charitatis procedatur affectu: quatenus si gravis fuerit excessus, & si non degradatur, ab ordine, & administratione tamen amoveatur omnino: quod est secundum Evangelicam sententiam a villicatione villicum amoveri, qui non potest villicationis suae dignam reddere rationem. Hunc igitur ordinem.]

C A P. XVIII.

Si is, contra quem inquiritur, juravit respondere tantum ad interrogata, post confessionem auditur volens probare accusationes, quae confessionem non perimunt, sed exponunt: secus si juraverit, penam & meram veritatem dicere.

Idem Archiepiscopo Arelaten. & Vallis Magnae Abbati. (an. 1213.)

Cum b dilecti filii Cister. Abbas, & P. & R. Monachi Fontis Frigidi, Apost. sed. Leg. ad Ecclesiam Agathen.

a Exceptione. b Cap. 3. eod. tit. in 3. compil.

accessissent, ut in ea legationis officium exercerent, quia de Agathen. Episcopo per frequentem clamorem multa sibi fuerant insinuata sinistra, voluerunt descendere ac videre, si clamorem opere complevisset: [& infra.] Quia vero nobis non constitit, sub qua forma Episcopus cum Canonice Agath. coram dictis Legatis praestiterit a juramentum, utrum videlicet ita juraverit, ut super statu Ecclesiae plenam & meram diceret veritatem, an ut ad inquisita veraciter responderet: Mandamus, quatenus eisdem Legatis ex parte nostra mandetis, ut sub qua forma juramentum praestiterit, studeant fideliter intimare. Et si secundum responsum eorum sub secunda forma juravit, aut ipse sufficienter probaverit, se sub illa forma jurasse, aut per depositiones testium, quos produxit, aut etiam aliorum: cum depositiones illae non fuerit publicatae, nec productioni testium renuntiavit curaverit: quoniam secundum eandem non teneretur ex debito juramenti, nisi ad inquisita solummodo respondere: vos excusationes suas audire curetis: & si eas probaverit, cum excusationes hujusmodi confessiones non perimant, sed exponant, quae tales sunt, ut ad b bonum, & malum valeant retorqueri c, & ideo iudicari debent ex causa; eum, sublato appellationis obstaculo absolvatis: cum estis reperiuntur sit culpabilis in quibusdam, ex labore tamen & pudore punitus, quos propter hanc causam incurrit, hujusmodi levis culpa leviter ei valeat indulgeri. Quod si excusationes illas super dilapidatione, naufragio, & simonia probare nequiverit, aut sub prima forma juraverit, cum secundum eandem nec veritatem tacere, nec admiscere debuerit falsitatem: vos (non obstantibus excusationibus, quas de novo proposuit, cum in confessionibus suis nullam omnino de illis fecerit mentionem: quamvis firmiter asseruerit, quod plures ex illis legatis praedictis exposuit, cum hoc per se probare non posset, tanquam qui solus examinabatur ab illis) eum ab administratione Agathen. Ecclesiae remove curetis.

[x Ideoque tam Episcopum, quam Canonicos juramenti vinculo adstrinxerunt, ut super statu Ecclesiae sibi dicerent veritatem.]

C A P. XIX.

De veritate criminum non inquiritur, nisi prius constet de infamia: & tunc non inimici, vel perjuri, sed idonei viri ad prosequendum inquisitionem, & ad testimonium admittuntur: & non probato crimine, indicitur infamatis purgatio.

Idem Archiepiscopo Terraconen. & Abbati sanctae Mariae de Populato, & Archidiacono Barbinon.

(an. 1213.)

Cum oporteat d Episcopum: [& infra.] Sane venientibus ad Apostol. sed. G. & H. Canonicis Vincen. & multa enormia contra Vincen. Episcopum proponentibus coram nobis, quia illa non debeamus sub dissimulatione transire e: vobis inquisitionem illorum duximus committendam. Verum dictus Episcopus, antequam ad ipsum f vestra citatio pervenisset, ad praesentiam nostram accedens proposuit, quod illi, qui enormia de ipso suggererant g, typo malitiae potius quam justitiae zelo ducti, nobis hujusmodi intinarunt: cum ipsi ejus sint inimici manifesti, & cum ejus hostibus conversentur, consanguineosque suos, ac complices intendant ad testificandum producere contra ipsum, qui

a Praestitit. b al. ad bonum, vel malum. c Et cum dubia ad bonum, & malum possunt retorqueri, in meliorem sunt interpretanda. B. Thom. 2. 2. q. 6. art. 4. d Cap. 6. eod. tit. in 3. compil. vide Jul. Clar. in pract. crim. §. fn. q. 6. e praesentia. f eum. g subjecerant.

qui ad denunciandum, seu testificandum admitti non de-
beat: utpote juramenti praestiti transgressores, & aliis cri-
minibus irretiti: [& inf. 1] Discretioni vestrae mandamus,
quod nisi super praedictis famam ipsius blasphemam esse nove-
ritis, vos ad inquisitionem illorum non subito procedatis.
Quod si ad inquisitionem fuerit procedendum, praedictos,
vel alios, quos ipsius esse constiterit inimicos, nec ad pro-
sequendum inquisitionem, nec ad perhibendum testimo-
nium contra ipsum Episcopum admittatis: sed per viros
idoneos super his, quae gesta sunt, inquiratis diligentius
veritatem. Et si nihil grave probatum fuerit contra ipsum,
vos purgatio nem canonicam indicatis eidem.

(1 Ne vero per leve compendium ad grave dispendium
veniat.)

C A P. XX.

A denunciatione repellitur publicus concubinaris, excom-
municatus, & conspirator, & is, qui non praemonuit.

Idem. [an. 1213.]

Cum dilectus c filius: [& inf.] Si vobis constiterit
praedictos, quorum nomine sunt excessus hujusmodi
Episcopo nunciati, publice concubinaris tunc fuisse,
propter quod in eos fuit excommunicationis sententia pro-
mulgata, vel praefatum Episcopum de jam dictis excessibus
non fuisse praemonitum ab eisdem, vel ipsos conspirasse in
eum, a denunciatione repellatis eosdem: alioquin audia-
ris, quae fuerunt de hinc inde proposita. Eidem Episcopo
auctoritate nostra nihilominus prohibentes, ne super his,
super quibus ad audientiam nostram fuerit legitime appel-
latam, praefatos Clericos indebite gravare praesumat: do-
nec causa supradicta juxta formam mandati nostri fuerit
terminata.

C A P. XXI.

Crimen probatum per modum inquisitionis regulariter poena
ordinaria non punitur: sed si impedit ordinis executionem, fit
depositio, sicut in accusatione: & si impedit tantum beneficii
retentionem, fit privatio a beneficio, nec poterit iudex hanc
poenam moderari. h. d. usque ad §. Tertiae, secundum ve-
rum intellectum non bene declaratum per scribentes.

Idem Episcopo Gebenensi e, & N. Valentin. [an. 1213.]
Inquisitionis negotium, quam de Episcopo, & Canoni-
cis Valentin. vobis commissum terminandam g: [& in-
fra. 1] Secundo quaesivisti, quid vobis sit statuendum, si
contra quempiam per inquisitionem probatum fuerit tale
crimen, quod deponeret accusatum criminaliter, & convic-
tum. In quo quidem duximus distinguendum, utrum si
tale crimen, quod ordinis executionem suscepti, aut reten-
tionem beneficii etiam post peractam poenitentiam impe-
diret, puta si homicidium commisisset, vel adeptus esset
ordinem aut beneficium vitio simoniae, quo casu erit sicut
in accusationis iudicio procedendum: alioquin secundum
personae merita, & qualitatem excessus poenam poterit iu-
dicantis discretio moderari.

[1 Sine conscientiae scrupulo exequi cupientes, & Aposto-
lico petitis oraculo edoceri, utrum eorum publicanda sint di-
cta, & nomina, quos interrogari contigerit, prout testibus in
publicis causis fieri consuevit, an sola dicta eorum publicari
sufficiat nominibus tacitis, cum idem Episcopus, & Canoni-
ci manifeste sciant, quod fuerint inquisiti, & utrum contra
dicta eadem debeant exceptiones, seu replicationes admitti,
cum contra personas dicentium admittuntur. Ad quod breviter
respondemus, non solum dicta, sed etiam ipsa nomina,
ut quid a quo sit dictum appareat, publicanda, & exceptio-
nes, seu replicationes legitimas admittendas, ne per suppressionem

a Quatenus. b ejus. c Cap. 1. eod. tit. in 4. comp. d fuerint. e
Vid. notas in hunc locum. f C. 2. eod. t. in 4. comp. & prater DD.
hic Jul. Clar. in practica crim. q. 6. g faciendam.

hominum infama ad, & per exceptionum exclusionem falsi depo-
nendi audacia praebatur.]

Contra non infamatum super veritate criminum inquiri
non debet, etiam si libellus famosus contra eum oblatu fuerit
in secreto: nec super principali creditur testi, qui juratus di-
xit se illius, contra quem inquiritur, inimicum: idem se
hoc dicit ante juramentum, nisi praesumatur hoc dixisse in
fraudem. H. d. usque ad §. Quaesivisti.

§. 1. Tertiae dubitationis articulus continebat, utrum scum
duo, vel plures jurati affirmant aliquem crimen aliquod eif-
dem videntibus commisisse, de quo aliqua infamia non la-
boret, aliquam illi poenam infligere debeatis: & utrum ad
petitionem quorundam quaedam schedulas a vobis occulte
tradentium, infamationem Episcopi continentem, sit ad in-
quisitionem eorum, quae in ipsis b continentur schedulis, pro-
cedendum: & an fides eorum dictis debeatur adhiberi, qui post
juramentum interrogati secreto, utrum sint eorum, de quib-
us inquiritur, inimici, respondent, quod non diligunt eos,
vel directe inimicos se afferunt eorundem, aut etiam ante ju-
ramentum id publice confitentur: nullas tamen c inimicitia-
rum causas probabiles ostendentes. Ad d haec respondemus,
nullum esse pro crimine, super quo aliqua non laborat infam-
ia, seu clamosa insinuatio non processerit, propter dicta
hujusmodi puniendum: quinimo super hoc depositiones con-
tra eum recipi non debere, cum inquisitio fieri debeat solum-
modo super illis, de quibus clamores aliqui praecesserunt.
Nec ad petitionem eorum, qui libellum infamationis por-
tugunt in occulto, procedendum est ad inquisitionem su-
per contentis ibidem criminibus faciendam. Ad e etiam ad-
versus eos, contra quos sit inquisitio, fides adhibenda est
dictis eorum, qui post juramentum, vel ante tacite, vel
expresse inimicos se afferunt eorundem, nisi forsan ante
juramentum in fraudem id facere praesumantur.

Non punitur quis de crimine, de quo non constat, nisi
per famam, & testium credulitatem: & per dicta paucorum
non debet quis apud iudicem infamatus reputari. h. d. usque
ad finem.

§. 2. Quaesivisti etiam, quid statui debeat, si nihil per cer-
tam scientiam, sed tantum per famam, & eorum, qui fue-
runt inquisiti, credulitatem juratam contigerit inveniri: &
utrum aliquis super eo crimine reputari debeat infamatus, de
quo ipsum duo, vel tres, vel etiam plures dixerint infama-
tum: licet de ipso nihil finistri in publico audiat. Ad quod
est nostra responsio, quod propter famam, & deponentium
credulitatem duntaxat non erit ad depositionis sententiam
procedendum, sed infamato canonice poterit iudici purga-
tio secundum arbitrium iudicantis: qui propter dicta pau-
corum eum infamatum reputare non debet, cujus apud bo-
nos, & graves laesa opinio non existit.

C A P. XXII.

Si is, de cujus crimine in iudicio constat, petit restitutio-
nem propter iudicarium ordinem non servatum, non est au-
diendus, sed eum tanquam notorium criminis debet super-
rior de novo privare. h. d. & est casus valde notabilis se-
cundum hunc intellectum.

Idem Episcopo, & Decano Sylvanesten. g (an. 1213.)

Ad petitionem b Galteri quondam Corbien. Abbatis,
R. & P. Canonicis Noviomien. a nobis dudum corre-
ptione commissa: (& inf. 1) Verum dilectus filius G.
sanctae Mariae in porticu Diaconus Cardinalis, tunc Apo-
stolicae

a In vet. lib. cedulas. b his. c Dicitur, tamen, deest in pluribus
antiq. d al. ad haec autem &c. e al. nec etiam &c. f Vid. not. per
Barr. in l. eos. ff. ad l. Corn. de falsis. g al. Salvaten. al. Silvanen.
al. Silvanen. h C. 3. eod. tit. in 1. comp. vid. Arsbid. c. 8
quis Abbas. 18. q. 1.

stolicae sedis Legatus, dicto G. praesente, nec reclamante, su-
per statu monasterii coepit inquirere diligenter, & cum in-
quisitione finita eum Parilios evocasset, propositurum contra
inquisitionem eandem, si quid rationabiliter duceret propo-
nendum: idem praesentiam ejus adiens allegavit, quod in
monasterii correctione procedere non valebat, quae praedictis
Judicibus prius fuerat auctoritate nostra commissa: & Car-
dinalem ipsum ex justis causis se afferens habere suspectum,
vocem ad nos appellationis emisit: quem Cardinalis [in spe-
ctis, quae probata fuerant contra eum] amovit a regimine
Abbatiae, dando fratribus ejusdem loci liberam facultatem
alium eligendi, qui Priorem de Argentolio elegerunt con-
corditer in Abbatem (& inf. 2) Cum igitur nobis de talibus
fuerit facta fides, propter quae praefatus G. erat merito amo-
vendus, etsi restituendus foret propter iudicarium ordi-
nem non servatum, ipsum providimus manere privatum
regimine Abbatiae: supradictum Priorem [pro eo, quod
praefato G. propter juris ordinem non servatum inordina-
te remoto, intelleximus ob eandem causam per consequen-
tiam minus legitime substitutum] per sententiam amo-
ventes: quem quia non propter personae vitium, vel
scientiae defectum, sed propter juris solemnitate praeter-
missam amovimus, ipsum postmodum restituimus in Abbatem.

(1 Ipsi his ad monasterium idem accedentes, quibus correctis ibi-
dem nonnulla, quae statuenda fuerant, statuerunt, inquisitionis
instantiam quorundam impediende malicia retardando. Ad quom-
modum contumaciam reprimendam seculare brachium intende-
bant invocare.)

(2 His igitur, & aliis, quae utraque pars proposuit, intellectis.)

C A P. XXIII.

Agenti possessorio adipiscendo in beneficiis non obstat
exceptio criminis, nisi de eo sit infamatus: & infamato, ac-
cusatore non probante, vel non apparente, induitur purga-
tio, in qua si defecerit, punitur, ut convictus.

Idem. (an. 1213. Romae.)

Accedens ad b praesentiam nostram G nepos quondam H.
Subdiaconi nostri sua nobis conquisitione monstravit,
quod cum idem H. apud Sed. Apost. viam universae car-
nis ingressus fuisset, Praebendam, quam decedens habue-
rat in Ecclesia Cremon. ei duximus conferendam: [&
inf.] Mandamus, quatenus nisi praefatus G. super obje-
ctis eidem in modum exceptionis criminibus, videlicet
perjurio, & homicidio, publice fuerit infamatus, concessio-
nem nostram sibi factam executioni mandetis.

Deinde si legitimus accusator apparuerit, audiat, quae
fuerint hinc inde proposita: & si praedicta crimina, vel eo-
rum aliquod legitime probatum fuerit contra eum, ipsi su-
per eadem praebenda silentium imponatis. Si vero contra o-
eum legitimus non apparuerit accusator, & ipse super praedi-
ctis criminibus dignoscitur reserptus infamia, purgationem
ei canonicam indicatis: in qua si defecerit, imponatis
ei silentium. Si autem purgationem praestiterit, con-
tradictores ab ejus molestia compescentes, eos, qui eum ni-
si sunt impedire, in expensis legitimis condemnatis.

C A P. XXIV.

Superior contra subditum, maxime Praelatum, de his ran-
tum inquirere, super quibus processit infamia: & tunc voca-
bit eum, & tradet sibi capitula, & nomina, & testium di-
cta publicabit, & ipsius legitimas exceptiones admittet, &

a Deest vox, scientiae, in quibusdam exemplarib. in quibusdam
erat expositio super verbo, defectum, inde irrepit in textum. b C.
3. de concess. praeb. in 4. comp. vid. Innoc. in c. sciant. sup. de
elect. ubi multipliciter limitat hanc Decretal. & Anton. Burr. c
Quatenus hic agitur de purgatione indicanda diffamato, vide Ma-
rian. in repet. c. qualiter.

probato gravi crimine eum ab administratione removebit. In
regularibus vero Praelatis ad unguem servandus non est hic
ordo. Et quantum in hac summatione modica videatur agi
differentia inter Praelatos, & subditos, contra quos inquiri-
tur: tamen faciendum est, ut patet in litera.

Idem in Concilio generali. a (an. 1216. Romae.)

II. Qualiter, & quando debeat Praelatus procedere ad
inquirendum, & puniendum subditorum excessus,
ex auctoritatibus Vet. & Novi Testamenti colligitur eviden-
ter, ex quibus postea processerunt canonicae sanctiones: si-
cut olim aperte distingimus, & nunc facti approbatione Con-
cilii confirmamus. Legitur enim in Evangelio b, quod vil-
licus ille, qui diffamatus erat apud dominum suum, quasi
dissipasset bona ipsius c, audivit ab illo: Quid hoc audio de
te? redderationem villicationis tuae: jam enim non poteris am-
plius d villicare. Et in Genesi e Dominus ait: Descendam, &
videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint.
Ex quibus auctoritatibus manifeste probatur, quod non so-
lum cum subditis, verum etiam cum Praelatus excedit, si
per clamorem, & famam ad aures superioris pervenerit,
non quidem a malevolis, & maledicis f, sed a providis, & ho-
nestis, nec g semel tantum, sed saepe, quod clamor innuit, &
diffamatio manifestat, debet coram Ecclesia senioribus veri-
tatem diligentius perquirari, ut [si rei poposcerit qualitas]
canonica distinctio culpam feriat delinquentis, non tanquam
idem sit accusator, & iudex, sed quasi denunciante fama, vel
deferente clamore, officii sui debitum exequatur. Licet au-
tem hoc sit observandum in subditis, diligentius tamen est
observandum in Praelatis, qui quasi signum sunt positi ad sa-
gittam. Et quia non possunt omnibus complacere, cum ex
officio suo teneantur non solum arguere, sed etiam increpa-
re, quin etiam interdum suspendere, nonnunquam vero li-
gare, frequenter odium multorum incurunt, & insidias pa-
tiuntur. Et ideo sancti Patres h provide statuerunt, ut ac-
cusatio Praelatorum non facile admittatur, ne concussus co-
lumnis corrumpat aedificium: nisi diligens adhibeatur cautela,
per quam non solum falsa, sed etiam malignae criminatio-
ni janua pracludatur. Verum ita voluerunt providere Prae-
latis, ne criminarentur injuste, ut tamen caverent, ne de-
linquerent insolenter: contra morbum utrumque invenien-
tes medicinam congruam: videlicet, ut criminalis accusa-
rio, quae ad diminutionem capitis, id est, degradationem in-
tenditur, nisi legitima praecedat inscriptio i, nullatenus ad-
mittatur. Sed cum super excessibus suis quicquam fuerit in-
famatus, ut jam clamor ascendat, qui diutius sine scandalo
dissimulari non possit, vel sine periculo tolerari, absque du-
bitationis scrupulo ad inquirendum, & puniendum ejus
excessus, non ex odii fomite, sed ex charitatis procedatur af-
fectu: quatenus si fuerit gravis excessus, etsi non degra-
datur ab ordine, ab administratione tamen amoveatur om-
nino: quod est secundum sententiam Evangelicam a vil-
licatione villicum amoveri, qui non potest villicationis
suae dignam reddere rationem. Debet igitur esse praes-
ens is, contra quem faciendum est inquisitio, nisi se per
contumaciam absentaverit: & exponenda sunt ei illa
capitula, de quibus fuerit inquirendum, ut facultatem
habeat defendendi se ipsum: & non solum dicta, sed
etiam

a Scil. Innoc. III. in Conc. gener. Lat. c. 8. & C. 4. eod. tit. in 4.
comp. Infirmum hujus Decr. usque ad §. debet igitur, habetur etiam
in 2. comp. eod. t. c. 4. b Luc. 16. c illius. d Dicitur, amplius,
deest in antiq. cod. e Gen. 18. f maledictis. g non semel. h Vide
epist. 2. Stephani Papae I. de accusat. Episcop. ubi habetur plenissi-
me in 1. tomo Conc. Sorianae editionis. i Vide quos citavi sup. eod.
cap. super his, verbo, oportet inscribi.